

Геј права после „параде поноса”

Пише: Предраг Аздејковић, Јован Марић
понедељак, 18 октобар 2010 13:19

(Политика 18. 10. 2010)

Прва одржана „Парада поноса” у Србији, која је 10. октобра ове године окупила око хиљаду ЛГБТ особа и грађана који се залажу за промоцију људских права, протекла је у знаку жестоких немира на улицама Београда. Ни недељу дана после овог скупа не стишавају се полемике да ли је, имајући у виду безбедносни ризик и преовлађујући менталитет по том питању, требало организовати ову манифестацију.

Саговорници „Политике” су др Јован Марић, неуропсихијатар и потпредседник Нове Србије, партије која се противила одржавању параде, и Предраг Аздејковић, председник Геј-лезбијског инфо-центра (ГЛИЦ).

Политика: Да ли је данас положај ЛГБТ популације бољи или лошији у односу на период пре „Параде поноса”?

Аздејковић: Оно што је добро јесте чињеница да се држава по први пут ставила на страну учесника параде и на страну владавине људских права. Ја раздвајам дешавања на паради од онога што се дешавало у другим деловима града, јер организатори параде нису организовали оно што се дешавало на београдским улицама. Лично сам био изненађен што је паради присуствовао толики број људи – преко хиљаду њих, али морам да кажем да се доста људи из страха вратило кући. Ипак, треба рећи да је на „Паради поноса” било више хетеросексуалних људи. Ја сам видео и доста старијих људи, па и један стрејт пар са дететом, који је дошао да подржи идеју слободе. Дакле, није било хиљаду, већ од 300 до 400 ЛГБТ особа, али за прву „параду поноса” то је фантастична цифра, с обзиром на то да је у околним земљама знатно мањи број људи први пут присуствовао оваквој манифестацији.

Геј права после „параде поноса”

Пише: Предраг Аздејковић, Јован Марић
понедељак, 18 октобар 2010 13:19

Међутим, мене не охрабрује цифра од 6.000 полицајаца која је чувала учеснике „Параде поноса”. То није слобода, на томе мора да се ради.

Марић: Мислим да је ситуација лошија после поворке, коју ја зovem поворком хомосексуално оријентисаних особа, а не „парадом поноса”. Ми, странка Нова Србија, сматрамо да је то била пародија поноса. Поворка није прошла центром Београда, већ кроз пуст град који је практично био опасан полицајцима. Мислим да је на тој паради било много више особа које нису хомосексуалне оријентације, већ су ту дошли да би се додворили ЕУ својом подршком ЛГБТ популацији. Иако је полиција маестрално одрадила свој посао и обезбедила све учеснике параде, мислим да ова манифестација није постигла свој циљ. Зашто то мислим? Зато што је у општој популацији између три и пет процената људи хомосексуално оријентисано, а то значи да у Београду и околини живи између 60.000 и 100.000 ЛГБТ особа. Нисам сигуран да су организатори задовољни што је на улицу изашло само 300 њих.

Аздејковић: Оно што је битно јесте да ја, после одржане „Параде поноса”, више немам осећање личне слободе. Сваки пут када сам изашао из куће после недеље, ја у сваком мушкарцу гледам потенцијалног убицу и плашим се да иза сваког ћошка може да изађе неки хулиган са мотком.

Политика: Да ли то осећање страха деле и остали припадници „Параде поноса”?

Аздејковић: Не, занимљиво је да су учесници „Параде поноса” веома поносни што су присуствовали овој манифестацији, јер сматрају да је то историјски догађај који се први пут десио у Србији и тврде да немају тај страх. Али, тај страх имају они геј активисти који су стално у медијима.

Политика: Пред одлазак на параду сте написали тестамент, да ли сте заиста веровали да постоји могућност да тог дана изгубите живот или сте хтели да скренете пажњу на угрожена права геј популације?

Аздејковић: Месец дана пре параде одлучио сам да ћу присуствовати, иако ми се баш и не допада. Много обавеза је на мени, па сам сва упутства оставио најближима у случају да ми се нешто догоди. Један мој колега је давно рекао да свако ко се бави геј

Геј права после „параде поноса”

Пише: Предраг Аздејковић, Јован Марић
понедељак, 18 октобар 2010 13:19

активностима мора бити спреман и на то да се може десити да буде убијен.

Политика: У ком правцу мислите да ће се мењати мишљење и осећање јавног мњења после поворке?

Аздејковић: Поворка поноса као активистички израз није најсрећније решење за промоцију права ЛГБТ особа у Србији. Ја сам прошле године био против одржавања „Параде поноса”, али морамо натерати државу да нешто уради када је у питању ЛГБТ популација. Мене нервира чињеница да држава почиње да реагује тек на иницијативу ЕУ. Државу треба натерати да почне да ради на едукацији младих, јер су виновници ових нередата били и клинци од 15, 16 година... Ја се сећам свог професора из средње школе који нас је „учио” како су хомосексуалци зле чике које искачу из жбуња и силују децу у парку. Учесници поворке су показали да то баш није тако и демантовали приче да ће поворка бити повод за јавни секс на улицама. Видећемо шта ће показати резултати Цесидовог истраживања које се ради сваке друге године. Ове године забележен је пораст хомофобије у односу на 2008. годину.

Марић: Добили сте гето, били сте опкољени полицијом и носили сте жуте траке око руке. Ако анализирате побуну младих на улицама, ја дубоко верујем да је прорадио српски инат. Млади су вероватно читали да је 80-90 одсто грађана Србије било против параде и имали су доживљај да заступају тих 90 одсто становништва ако се буне против параде. Зашто је нападнуто седиште ДС и СПС, зашто је демолиран мамограф? То је заједнички бунт против институција система и свега што је споља наметнуто. Да резимирам, мислим да ће после ових догађаја бити мање симпатије према ЛГБТ популацији, али исто тако сматрам да дуготрајан процес едукације мора да почне. Чињеница је да вас у једном срећном друштву, у коме сви раде и имају вишак пара, неће нервирати нечија парада, али ако ви живите у друштву у коме немате млеко за дете, у коме млади уче а не могу да се запосле, морате знати да је вредносни систем потпуно поремећен и то иритира младе.

Аздејковић: Ја себи не бих дозволио тај луксуз да се стављам на страну насилника.

Марић: Ја сам против насиља. Правите разлике између објашњења и оправдања. Да ли су они сви садисти и манијаци?

Геј права после „параде поноса”

Пише: Предраг Аздејковић, Јован Марић
понедељак, 18 октобар 2010 13:19

Аздејковић: Јесу.

Марић: Па, ја мислим да нису. Не можете младића од 16 година тако посматрати. Морате га посматрати у ширем контексту, гледати у каквом друштву се развија, какав му је систем вредности...

Политика: НС начелно нема ништа против европских стандарда, али има против геј параде која је на неки начин европски стандард. Да ли је то контрадикторно?

Марић: Ја сам објаснио зашто сам против такве манифестације. Права се свакако морају поштовати, али мора се пронаћи начин који није иритантан, с обзиром на наш менталитет. Очигледан пример су догађаји у Ђенови, које тумачим као инат на најаву забране екстремних навијачких група.

Аздејковић: Али, држава мора бити јача од тога.

Марић: Држава и јесте јача, то је и показала, али мора се кренути од вредносног система, што је веома озбиљна тема. Морају се афирмисати нематеријалне вредности, као што су пријатељство, образовање, љубав... То је дуготрајан процес, али власт на томе мора да ради, уместо свакодневног разметања јахтама, скупоченим сатовима и слично.

Аздејковић: Геј популација је део овог друштва и дели све његове проблеме. И нас, као и друге брине сиромаштво и незапосленост. Ја јесам бесан, али никада не бих узео палицу и кренуо да бијем некога због тога. Због тога не могу да оправдам овакве поступке, јер онда фразом „изиритирана деца” можемо оправдати свако насиље, што је недопустиво. Мене брине што је у целој причи око геј параде најмање било речи о геј правима. Политичке партије су пронашле свој интерес повезан са ЕУ, навијачке групе и десничарске организације су желеле да се профилишу на јавној сцени као њени противници, полиција је желела да покаже како је професионална и може да се избори са тим, а сва одговорност сваљује се на геј популацију која је наводно изазивала. Ти људи који су у недељу изашли на улице, желели су да се осећају јачим тиме што ће тући неког другог, све се држећи за „српски национални идентитет”.

Политика: Да ли је „Парада поноса“ најбоља идеја у борби за права ЛГБТ особа?

Аздејковић: По мом мишљењу у параду је уложено сувише енергије, а мало је позитивних резултата. Мислим да постоји много бољих начина да се схвати да гејеви и лезбијке живе у овој држави. Рецимо, уколико би они лично обилазили школе, деца би могла да виде да нису чудовишта.

Марић: Нисам сигуран да је добра идеја да се едукација спроводи да такав начин, јер су млади у том периоду веома осетљиви.

Политика: НС је тражила да се тужилаштво позабави вашом реченицом објављеном на Интернету која гласи „Шетали смо – цркните!“?

Аздејковић: Оно што мене нервира јесте то што су многобројне групе на „Фејсбуку“ шириле мржњу, а тужилаштво није урадило ништа. Ми смо тражили хапшење Младена Обрадовића из „Образа“ још прошле године, али он је ухапшен тек на дан параде. На самој паради се могло чути да је држава одговорна за све што се догодило, јер је политика која преовлађује то направила и слажем се са тим. Вредности које су неговане довеле су до тога да клинци изађу на улице и разбијају град и то мора да се мења.

Политика: Да ли је реченица, препуцавање на Интернету, разлог због кога би требало да реагује тужилаштво? О томе је на РТС-у говорила Дубравка Филиповски.

Марић: Нисам упознат са том изјавом. Не верујем да је ово друштво у коме ћете моћи да се држите за руке и љубите са својим дечком на улици. Ја нисам за то ни да се хетеросексуални парови љубе наред улице. Ипак су то интимне ствари. Слажем се градоначелником Београда Драганом Ђиласом који је рекао да треба размислити да ли у будућности треба организовати скупове тако великог безбедносног ризика. На свему томе се мора дуготрајно радити – са једне стране друштво мора постати толерантније, али и геј популација мора да смањи ту потребу за егзибиционизмом.

Геј права после „параде поноса“

Пише: Предраг Аздејковић, Јован Марић
понедељак, 18 октобар 2010 13:19

Аздејковић: Не слажем се са изјавом градоначелника Драгана Ђиласа, мислим да се ради о замени теза. Та изјава је скандалозна.

Политика: Ако јавно мњење буде на истим позицијама следеће године, да ли мислите да би требало организовати параду?

Аздејковић: Мислим да организатори треба да прате ситуацију и да размисле да ли се то уопште исплати. Плашим се да држава не заузме став да је парада одржана, да је то довољно и да се на томе заврши. Парада треба да буде почетак рада на томе да једног дана све то постане досадан догађај који никога не узнемирава.

Политика: Да је НС на власти, да ли би забранила параду?

Марић: То су одлуке које доноси председништво странке, а моје лично мишљење је да то није добар начин борбе, иако сматрам да дискриминација не сме да постоји. Додатни проблем ствара и то што се те вредности намећу споља, а нису све вредности примењиве на овдашњи менталитет. Треба усвајати позитивне вредности које је могуће имплементирати, а препознати оне које ће бити прихватљиве за десет година и на њима радити.

(разговор водиле: **Катарина Ђорђевић и Бранка Малиш**)